

ปัญหาการบริหารงานห้องสมุดในจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

นางสาวดวง เนตร รัตนเสนีย์

002722

วิทยานิพนธ์นี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาคตามหลักสูตรปริญญาอักษรศาสตรมหาบัณฑิต

แผนกวิชาบรรณารักษศาสตร์

บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

พ. ศ. 2519

I15586054

ADMINISTRATIVE PROBLEMS OF LIBRARIES IN CHULALONGKORN UNIVERSITY

Miss Duangnete Ratanasenee

A Thesis Submitted in Partial Fulfillment of the Requirements

for the Degree of Master of Arts

Department of Library Science

Graduate School

Chulalongkorn University

1975

บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย อนุมัติให้บัณฑิตวิทยาลัยนี้เป็น
ส่วนหนึ่งของการศึกษาคำหลักสูตรปริญญาโทบัณฑิต

[Signature]

.....
(ศาสตราจารย์ ดร. วิศิษฐ์ ประจวบเหมาะ)

คณบดี

คณะกรรมการบัณฑิตวิทยาลัย

[Signature] ประธานกรรมการ

(ศาสตราจารย์ สหสิทธิ์กมล คำพันวงศ์)

[Signature] กรรมการ

(อาจารย์ชั้นพิเศษ วนิดา สุรวดี)

[Signature] กรรมการ

(รองศาสตราจารย์ ประคอง วรรณสุต)

[Signature] กรรมการ

(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ศจี จันทวิมล)

อาจารย์ผู้ควบคุมการวิจัย อาจารย์ชั้นพิเศษ วนิดา สุรวดี

ลิขสิทธิ์ของบัณฑิตวิทยาลัย

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

หัวข้อบัณฑิตวิทยาลัยเรื่อง ปัญหาการบริหารงานห้องสมุดในจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

โดย นางสาวดวงเนตร รัตนเสนีย์

แผนกวิชา บรรณารักษศาสตร์

หัวข้อวิทยานิพนธ์

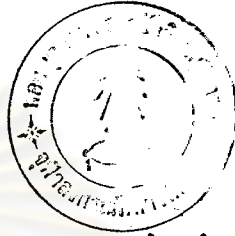
ปัญหาการบริหารงานห้องสมุดในจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ชื่อ

นางสาวดวงเนตร รัตนเสนีย์ แผนกวิชา บรรณารักษศาสตร์

ปีการศึกษา

2519

บทคัดย่อ

จุดมุ่งหมายของวิทยานิพนธ์นี้ คือศึกษาปัญหาต่าง ๆ ในการแบ่งหน่วยงานการบริหารงานและบริการของห้องสมุดในจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย เพื่อให้ขอ เสนอแนะในการปรับปรุงการแบ่งหน่วยงาน การบริหารงาน และบริการของห้องสมุดเหล่านี้แก่ผู้บริหารมหาวิทยาลัยและบรรณารักษ์

วิธีที่ใช้ในการวิจัยคือ

- 1) ค้นคว้าเรื่องที่เกี่ยวข้องกับห้องสมุดมหาวิทยาลัยจากหนังสือวารสารและสิ่งพิมพ์อื่น ทั้งภาษาไทยและภาษาอังกฤษ
- 2) สัมภาษณ์ห้องสมุดโดยส่งแบบสอบถามบรรณารักษะห้องสมุดของจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย 29 แห่ง
- 3) สัมภาษณ์บรรณารักษ์และผู้บริหารงานห้องสมุดของจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ผลของการค้นคว้าสรุปได้ดังนี้

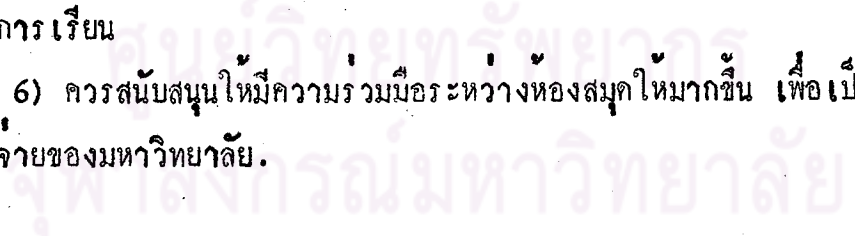
ห้องสมุดในจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัยแบ่งได้เป็น 5 ประเภทคือ ห้องสมุดกลาง ห้องสมุดคณะ ห้องสมุดแผนกวิชา ห้องสมุดสถาบัน และศูนย์เอกสาร การบริหารงานห้องสมุดของจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัยเป็นแบบกระจายอำนาจ ทำให้ห้องสมุดส่วนใหญ่มีปัญหาเรื่องงบประมาณ กล่าวคือ ห้องสมุดจำนวน 24 แห่ง ใ้รับงบประมาณไม่เพียงพอที่จะนำมาใช้ในการดำเนินงานห้องสมุด เป็นผลให้เกิดการขาดแคลนเจ้าหน้าที่ในทุกระดับ ขาดอุปกรณ์ และเครื่องอำนวยความสะดวกแก่ผู้ใช้และมีหนังสือและสิ่งพิมพ์ไม่เพียงพอ ในส่วนที่เกี่ยวกับอาคารนั้น ปรากฏว่าห้องสมุด 15 แห่ง ประสบปัญหาห้องสมุดคับแคบและอีก 11 แห่ง ประสบ

ปัญหาที่มีเสียงรบกวนจากภายนอก สำหรับคณาจารย์ก็จะเห็นว่าห้องสมุด 19 แห่ง มีชั้นวางวารสารไม่เพียงพอ และอีก 15 แห่ง โต๊ะเก้าอี้ไม่เพียงพอ ในการให้บริการนั้นห้องสมุดจำนวน 26 แห่งประสบปัญหาอาจารย์ใช้สิทธิยืมหนังสือนานเกินไปและไม่ปฏิบัติตามระเบียบของห้องสมุด ส่วนคณาบุคลากร ห้องสมุด 9 แห่ง ประสบปัญหาบรรณารักษ์ไม่เพียงพอ และ 12 แห่ง ประสบปัญหาเจ้าหน้าที่มีคุณวุฒิไม่เหมาะสมกับงานที่ทำ

การที่ห้องสมุดในจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย มีปัญหาคานบุคลากร การดำเนินงาน งบประมาณและบริการ เพราะมีการบริหารงานแบบกระจายอำนาจและห้องสมุดไม่มีอำนาจเต็มที่ในการดำเนินงาน นอกจากนี้ยังขาดความร่วมมือระหว่างห้องสมุด

ขอเสนอแนะคือ

- 1) ควร เปลี่ยนการบริหารงานแบบกระจายอำนาจ เป็นรวมอำนาจ
- 2) ควรยกฐานะห้องสมุดกลางให้มีฐานะ เทียบเท่าคณะ เพื่อแก้ปัญหาคานบุคลากร งบประมาณและการบริหารงาน
- 3) ควรยกฐานะบรรณารักษ์ให้มีฐานะ เทียบเท่าอาจารย์
- 4) ควรให้งบประมาณสำหรับค่าดำเนินงานห้องสมุดอย่างเพียงพอ
- 5) ควรสนับสนุนให้ทุกคณะ เปิดสอนวิชาการใช้ห้องสมุด เป็นวิชาบังคับสำหรับนิสิตชั้นปีที่ 1 เพื่อให้ นิสิตตระหนักถึงความสำคัญของห้องสมุด และรู้จักใช้ห้องสมุดให้เป็นประโยชน์ต่อการเรียน
- 6) ควรสนับสนุนให้มีความร่วมมือระหว่างห้องสมุดให้มากขึ้น เพื่อเป็นการประหยัดรายจ่ายของมหาวิทยาลัย.

The administration of libraries in Chulalongkorn University is decentralization which causes many problems. Twenty-four libraries which do not receive sufficient budgets are inadequate in staff supplies, facilities and library materials. As for the buildings, fifteen libraries are overcrowded, eleven have problem of traffic noise. For facilities: nineteen libraries have inadequate periodical-shelves and fifteen libraries have inadequate reading tables and chairs. For services: twenty-six libraries have problems of lecturers; breaking the library's rules and monopolizing books. For manpower; nine libraries have inadequate librarians and twelve libraries have unqualified staff.

Because of the decentralized administration, the lack of authority and the insufficient cooperation among libraries, Chulalongkorn University libraries have problems in manpower, administration, budgets and services.

The Proposals:

1. Chulalongkorn University library administration should be changed from decentralization to centralization.
2. The Central Library should have the status of a faculty in order to solve the problems of manpower, budget and administration.
3. Librarians should have the same status as the teaching staff.
4. Adequate budget should be provided for the Library.

5. Each faculty should be encouraged to give a course on The Use of Books and Libraries as a compulsory course to all first year students so that they will realize the importance of the libraries and know how to make use of the libraries.

6. Cooperation among libraries should be encouraged for economic purpose.

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

กิติกรรมประกาศ

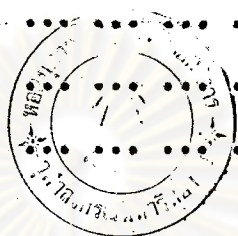
วิทยานิพนธ์เรื่องนี้สำเร็จด้วยดีเพราะความกรุณาของ ศาสตราจารย์ สุธสิทธ์กมลย์ อ่ำพันวงศ์ อาจารย์ชั้นพิเศษ วนิดา สุรวดี รองศาสตราจารย์ ประคอง กรรณสูต และผู้ช่วยศาสตราจารย์ ศจี จันทวิมล ที่ได้สละเวลาให้คำแนะนำที่เป็นประโยชน์และตรวจทานแก้ไขวิทยานิพนธ์แก่ผู้วิจัย ผู้วิจัยจึงขอกราบขอบพระคุณทุกท่านไว้ ณ ที่นี้

นอกจากนี้ผู้วิจัยยังได้รับความช่วยเหลือจากบุคคลต่าง ๆ คือ นางสาว สมศรี พงษ์หาญยุทธ นางสาวอุทพินธ์ จิตราทร นางสาวสุรีย์รัตน์ กองแดง นางสาวเปรมวัลย์ วาริธร นางสาวสุภาวดี สุธสิทธ์เกษ นางสาวชุติมา สัจจันนท์ และนายสุเทพ สวนสุวรรณ ตลอดจนบรรณารักษ์ และเจ้าหน้าที่ห้องสมุดในจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย จึงขอขอบคุณมา ณ โอกาสนี้ สุดท้ายนี้ผู้วิจัยขอกราบขอบพระคุณ พันเอก (พิเศษ) สุวรรณ รัตนเสนีย์ บิดาของผู้วิจัย และขอขอบคุณ ร.ต.ต. พิภพ เบี้ยวไชยมุข ที่ให้การสนับสนุนและเป็นกำลังใจอย่างคិតลอกมา ซึ่งเป็นส่วนหนึ่งที่ทำให้วิทยานิพนธ์ฉบับนี้ สำเร็จลุล่วงไปด้วยดี.

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
ดวง เนตร รัตนเสนีย์

สารบัญ

	หน้า
บทคัดย่อภาษาไทย	๖
บทคัดย่อภาษาอังกฤษ	๘
กิตติกรรมประกาศ	๗
รายการตารางประกอบ	๘
บทที่	

1.	บทนำ	1
	ความเป็นมาของปัญหา	1
	การสำรวจรายงานที่เกี่ยวข้อง	2
	ความมุ่งหมายของการวิจัย	10
	ขอบเขตของการศึกษาค้นคว้าวิจัย	11
	ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ	11
	วิธีดำเนินการค้นคว้าและวิจัย	11
2.	การบริหารงานห้องสมุดมหาวิทยาลัยในประเทศสหรัฐอเมริกา	
	ลักษณะของการบริหาร	14
	การบริหารงานของห้องสมุดมหาวิทยาลัย	17
	การบริหารงานของห้องสมุดมหาวิทยาลัยฮาร์วาร์ด	22
	การบริหารงานของห้องสมุดมหาวิทยาลัยคอร์เนลล์	23
	การบริหารงานของห้องสมุดมหาวิทยาลัยบอสตัน	24
	บุคลากร	26
	อาคาร	30

งบประมาณ	38
บริการ	40
ระบบการจัดหมู่หนังสือ	52
มาตรฐานของงานห้องสมุดมหาวิทยาลัย	56

3. ห้องสมุดในจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ประวัติจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย	72
การบริหารงานห้องสมุดของจุฬาลงกรณ์ในปัจจุบัน	86
หอสมุดกลาง	86
ห้องสมุดคณะ	93
ห้องสมุดแผนกวิชา	118
ห้องสมุดสถาบัน	131
ศูนย์เอกสารประเทศไทย	132
มาตรฐานห้องสมุดมหาวิทยาลัย	204

4. วิธีการดำเนินการวิจัยและผลการวิเคราะห์ปัญหาการบริหารงาน-

ห้องสมุดในจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย	225
---------------------------------------	-----

5. สรุปผลการวิจัย อภิปรายผลและข้อเสนอแนะ .....

สรุปผลการวิจัย	246
อภิปรายผล	250
ข้อเสนอแนะ	256

บรรณานุกรม	272
ภาคผนวก	280
ประวัติการศึกษา	293

รายการตารางประกอบ

ตารางที่	หน้า
1. การจำแนกจำนวนหนังสือภาษาไทยของห้องสมุดในจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย	136
2. การจำแนกจำนวนหนังสือภาษาอังกฤษของห้องสมุดในจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย	137
3. การจำแนกจำนวนหนังสือภาษาอื่น ๆ ของห้องสมุดในจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย	138
4. ห้องสมุดในจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัยที่มีปัญหาและไม่มีปัญหาเกี่ยวกับหนังสือ	139
5. การจำแนกจำนวนวารสารภาษาไทยของห้องสมุดในจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย	140
6. การจำแนกจำนวนวารสารภาษาอังกฤษของห้องสมุดในจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย	141
7. การจำแนกจำนวนวารสารภาษาอื่น ๆ ของห้องสมุดในจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย	142
8. ปัญหาเกี่ยวกับวารสารของห้องสมุดในจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย	143
9. ผู้เลือกซื้อหนังสือ วารสาร และสิ่งพิมพ์อื่น ๆ ของห้องสมุด ในจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย	144
10. การซื้อหนังสือภาษาต่างประเทศของห้องสมุดในจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย	145
11. การซื้อวารสารภาษาต่างประเทศของห้องสมุดในจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย	146

ตารางที่

หน้า

12.	ปัญหาในการซื้อหนังสือและสิ่งพิมพ์อื่น ๆ ของห้องสมุดใน จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย	147
13.	ระบบการจัดหมู่หนังสือของห้องสมุดในจุฬาลงกรณ์ มหาวิทยาลัย	148
14.	ปัญหาเกี่ยวกับระบบการจัดหมู่หนังสือของห้องสมุดใน จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย	149
15.	การจัดหมวดหมู่ และทำบัตรรายการวารสารของห้อง สมุดในจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย	150
16.	การเก็บเล่มวารสารฉบับล่วงเวลาของห้องสมุดใน จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย	151
17.	การทำดัชนีวารสารของห้องสมุดในจุฬาลงกรณ์ มหาวิทยาลัย	152
18.	บริการด้านต่าง ๆ ของห้องสมุดในจุฬาลงกรณ์ มหาวิทยาลัย	153
19.	ระยะเวลาในการให้บริการของห้องสมุดในจุฬาลงกรณ์ มหาวิทยาลัย	155
20.	การปรับพื้นที่ไม่คืนหนังสือตามกำหนดของห้องสมุดใน จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย	156
21.	จำนวนผู้ใช้ห้องสมุดในจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัยต่อวัน	157
22.	จำนวนหนังสือที่มีผู้ยืมออกนอกห้องสมุดของจุฬาลงกรณ์ มหาวิทยาลัย	158
23.	ปัญหาเกี่ยวกับผู้ใช้ห้องสมุดในจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย	159
24.	หน่วยงานที่ห้องสมุดในจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัยสังกัด	161
25.	ตำแหน่งของบรรณารักษ์ห้องสมุดในจุฬาลงกรณ์ มหาวิทยาลัย	162

ตารางที่

หน้า

26. บรรณารักษ์ที่ได้รับการบรรจุในตำแหน่งอาจารย์ที่มีชั่วโมงสอนของห้องสมุดในจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย 163
27. การพิจารณาความดีความชอบของเจ้าหน้าที่ห้องสมุดโดยบรรณารักษ์ห้องสมุดในจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ... 164
28. อำนาจในการพิจารณาคัดเลือกคนเข้าทำงานในห้องสมุดของบรรณารักษ์ห้องสมุดในจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย... 165
29. คณะกรรมการห้องสมุดของห้องสมุดในจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย 166
30. หน้าที่ของคณะกรรมการห้องสมุดของห้องสมุดในจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย 167
31. ปัญหาเกี่ยวกับคณะกรรมการห้องสมุดของจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย 168
32. การจำแนกจำนวนเจ้าหน้าที่ห้องสมุดในจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย 169
33. การจำแนกจำนวนเจ้าหน้าที่ที่มีคุณวุฒิและไม่มีคุณวุฒิทางก้านบรรณารักษศาสตร์ระดับปริญญาโทของห้องสมุดในจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย 170
34. การจำแนกจำนวนเจ้าหน้าที่ที่มีคุณวุฒิและไม่มีคุณวุฒิทางก้านบรรณารักษศาสตร์ระดับปริญญาตรีของห้องสมุดในจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย 171
35. การจำแนกจำนวนเจ้าหน้าที่ที่มีความรู้วิชาบรรณารักษศาสตร์ต่ำกว่าระดับปริญญาตรีของห้องสมุดในจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย 172
36. การจำแนกจำนวนเจ้าหน้าที่ที่ไม่มีความรู้ทางก้านบรรณารักษศาสตร์ของห้องสมุดในจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย... 173

การวางที่

หน้า

37. ปัญหาเกี่ยวกับบุคลากรของห้องสมุดในจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย 174

38. ห้องสมุดของจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัยที่มีอาคารเป็นเอกเทศและไม่เป็นเอกเทศ 175

39. การจำแนกที่นั่งอ่านหนังสือของห้องสมุดในจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย 176

40. การแยกห้องอ่านหนังสือสำหรับอาจารย์ของห้องสมุดในจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย... .. 177

41. การแยกห้องอ่านหนังสือสำหรับนิสิตปริญญาตรี - โทของห้องสมุดในจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย 178

42. สภาพอาคารห้องสมุดในปัจจุบันของห้องสมุดในจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย 179

43. สภาพอาคารห้องสมุดของห้องสมุดในจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัยที่สะดวกในการป้องกันหนังสือ วารสาร และเอกสารต่าง ๆ หาย 180

44. การมีเครื่องปรับอากาศของห้องสมุดในจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย 181

45. ปัญหาเกี่ยวกับอาคารห้องสมุดในจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย 182

46. การจำแนกชั้นหนังสือและวารสารของห้องสมุดในจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย 183

47. การจำแนกจำนวนโต๊ะเก้าอี้ชนิดนั่ง 1 คน ของห้องสมุดในจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย... .. 184

48. การจำแนกจำนวนโต๊ะเก้าอี้ชนิดนั่ง 2 - 3 คนของห้องสมุดในจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย 185

ตารางที่

หน้า

49.	การจำแนกจำนวนโตะเก้าอี้ชนิดนั่งเกิน 6 คน ของ ห้องสมุดในจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย	186
50.	การจำแนกจำนวนตู้บัตรรายการของห้องสมุดในจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย	187
51.	การจำแนกจำนวนป้ายนิเทศการของห้องสมุดในจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย	188
52.	การจำแนกตู้จุลสารของห้องสมุดในจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย	189
53.	การจำแนกจำนวนรถเข็นหนังสือของห้องสมุดในจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย	190
54.	การจำแนกจำนวนตู้จัดนิเทศการของห้องสมุดในจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย	191
55.	การมีเครื่องดับเพลิงของห้องสมุดในจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย	192
56.	ปัญหาเกี่ยวกับกรรมสิทธิ์ของห้องสมุดในจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย	193
57.	แหล่งที่มาของรายได้ของห้องสมุดในจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย	195
58.	การจำแนกรายได้ของห้องสมุดในจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย	197
59.	การมีส่วนร่วมในการหางบประมาณของห้องสมุดของบรรณารักษ์ในจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย	199
60.	เงินค่าตอบแทนของเจ้าหน้าที่ห้องสมุดที่ทำงานนอกเวลาราชการของห้องสมุดในจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย	200
61.	ปัญหาเกี่ยวกับงบประมาณของห้องสมุดในจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย	201